

Evangelikus

hírlevél

A BAKONYCSERNYEI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG KIADVÁNYA

A TARTALOMBÓL

Halottak napjára 5. o.

Fél év mérlege 6. o.

Konfirmandusok 7. o.

Óvodánk életéből 8. o.

A reformáció előzményei 9. o.

VIII. ÉVFOLYAM II. SZÁM 2007. OKTÓBER

Luther Márton halotti maszkja

Októberi számunkban a reformációt és annak szellemi örökségét idézzük fel, valamint megemlékezünk a halottainkról. Elhunyt reformátorunk utolsó írott soraival tartalmas időtöltést kívánunk lapunk olvasásához.

„Vergilius pásztorverseit senki sem értheti meg, hacsak nem volt öt évig pásztor. A vergiliusi verseket a mezőgazdaságról senki sem értheti meg, hacsak nem volt öt éven át földműves. Cicero leveleit nem értheti meg senki sem, hacsak nem tevékenykedett huszonöt éven át egy nagy közösségben. Úgy vélem, hogy a Szentírást sem izelte eléggé senki sem, hacsak nem vezette a gyülekezetet legalább száz éven át a prófétákkal mint Illéssel, Elizeussal, Keresztelő Jánossal, Krisztussal és az apostolokkal. Ne kísértsd ezt az isteni Aeneist, hanem hajolj meg mélyen, imádkozva az ő nyomaik előtt! Koldusok vagyunk, ez az igazság.”

Fordította: Lupták György esperes

1948. június 16.

Kedves Olvasóink! A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, Egyházüzldözés 1945 után Magyarországon címmel konferenciát szervezett Esztergomban. Az alábbi előadást a szerző engedélyével közöljük. Dr. Kálmán Attila a Tatai Református Gimnázium igazgatója, Pápai Református Teológia tanára az egyházi államosításának tervszerű előkészítéséről és az 1948. évi XXXIII. törvénycikk a nem állami iskolák állami kezelésbe vételéről szóló törvény parlamenti elfogadásának részleteiről értekezik.

Boldog az a nemzet, amelynek unalmas történelme van. A múltját nem szabdalták szét háborúk, forradalmak, véres megtorlások, hanem békében élhetett, gyarapodhatt az évszázadokon keresztül.

Boldog az a nemzet is, amelynek csak egyféle történelme van. Ugyanazt tanítják az iskolákban, ugyanazt írják az újságok, amiről beszélnek a szülők, nagyszülők a gyermekeiknek, unokáiknak.

És boldog az a nemzet, amelyik ezt az egyféle történelmet nyugodtan vállalhatja. Akinek hősei nem háborús bűnösök, papjai nem a klerikális reakció képviselői, legszorgalmasabb gazdait nem kell kulákoknak neveznie.

Nekünk, magyaroknak egyik sem adatott meg. Az azonban megadatott, hogy végre a valósághűen tárjuk föl a múltunkat, s próbáljunk okulni belőle.

Dr. Fodor Ferencné dr. Nagy Sárkoltá református lelkipásztor, a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolájának tanára, egykor kedves tanítványunk a tatai Eötvös József Gimnáziumban sokévi kutatómunkával föltárta a Magyar Köztársaság és a Magyarországi Református Egyház között 1948-ban létrejött úgynevezett „Egyezmény” megkötésének körülményeit és hatását. A

Dunamelléki Református Egyházkerület adta ki 2006-ban „**Történelmi lecke**” címen.

A 340 oldalas könyv dokumentumok alapján részletesen bemutatja azt a fondorlatos eljárást, amellyel előbb az egyházak mozgásterét szűkítették, anyagilag ellehetetlenítették, a hit- és erköstanoktatást fakultatívvá tették, az egyházi oktatási intézmények zömét államosították és az úgynevezett „megállapodást” egyházunkra kényszerítették.

Természetesen **Fodorné Nagy Sárkoltá** ajánlottam ennek az előadásnak a megtartására, de pontosan ezekben az órákban folyik a habilitációs eljárása Debrecenben, ezért vele egyetértésben, az általa összegyűjtött dokumentumokból ismertetek néhányat.

Idézek az egyik lektor, **dr. Szolga Sándor** ajánlásából: „Nehéz, összetett feladat az egyházi iskolák, ezen belül a református oktatási intézmények államosításának vizsgálata. Nehéz, mert nem elégséges feltárni a tényeket, és elhelyezni azokat a diktatórikus rendszer működésében, hanem vizsgálni kell magát az embert is, aki cselekszik, az egyént, aki ingatag, tévovázó, reménykedő, aki megalkuszik, behódol, ellenáll, és azt is, akit a hatalomvágy, a gőg vezérel. Nehéz azért is, mert az

egyháznak is szembe kell néznie önmagával.”

Marx szerint: „A vallás a nép ópiuma”, **Sztálin** szerint: „a művelődés és haladás évezredes ellensége”, **Lenin** pedig így fogalmaz: „a vallás ellen harcolnunk kell”. Állítólag **Rákosi** pedig azt mondta egyszer az egyházakra gondolva: „a halacsát nem kell megölni, elég, ha a vizet leszívjuk róla”.

Ezzel szemben gyakorta hivatkoznak a Rómabeliekhez írott levél 13. részére, amelyben így ír **Pál apostol**: „Minden lélek engedelmeskedjék a felettes hatalmoknak, mert nincs hatalom mástól, mint Istentől...” Vessük össze az Apostolok cselekedetei 5. részének 29. versével, amelyben ezt olvashatjuk: „Istennek kell inkább engedelmeskedniünk, mint az embereknek”. Csak az az uralom törvényes, mondja **Kálvin**, amely teljesíti **Istentől** rárótt kötelességét, az az uralkodó, aki elmulasztja, vagy aki túllépi jogait, az szembehelyezkedik **Isten** parancsával, uralma törvénytelen, ő maga zsarnok. Az egyén engedelmességgel tartozik még a zsarnoknak is, kivéve, ha olyat kíván tőle, amely ellenkezik az isteni parancssal.

Folytatás a második oldalon

Folytatás az első oldalról

A Magyarországi Református Egyház nem tartotta kizártnak, hogy az 1945-ben bekövetkezett társadalmi változás is hordozhat jót. Ezért nyilatkozik úgy **Ravasz László** püspök, az Országos Református Lelkészegyesület elnökeként 1946 szeptemberében, hogy önmagában véve egyik államforma sem jó vagy rossz, bármelyiket az erkölcs minősíti, ami a külső kereteket megtölti. „Kívánjuk, hogy a közéletben uralkodó hazugságok kipusztuljanak; ne mondják demokráciának, ha valami diktatúra, szabadságnak, ha valami szolgaság, nemzeti egységnek, ha valami atomizálás, igazságszolgáltatásnak, ha valami bosszúállás, és ne dicsérik haladásnak, ha valami visszsaesés.”

Ravasz László

Ravasz László demokráciával szembeni nyitottsága hitéből, óvatossága viszont történelmi tapasztalatból fakad: nem feledte, hogy az 1918-as forradalom, mihelyt proletárdiktatúrává ment át, élesen egyházellenessé vált. 1947-ig volt kétesélyes az új állammal való viszony. A totális diktatúrába való átmenet törte ketté egyházunk vezetését. **Ravasz László** püspök és **Pap László** teológiai professzor nevével fémjelezhető az egyik tábor, **Révész Imre** és **Bereczky Albert** püspökökkel a másik, hogy azután már csak az utóbbi irányvonal kapjon legitimitást.

Kétségtelenül voltak jelentős eredmények is, hiszen a háborúban leromlott ország néhány év alatt újjáépült, a nagyüzemek államosítása és a földreform sok évszázad igaz-

ságtalanságait próbálta helyrehozni, s az új pénz, a forint megállította az inflációt.

A Magyar Kommunista Párt – szovjet támogatással – már 1946 decemberében (akkor még 17 %-nyi szavazat birtokában) is ráerőszakolta akarát az országra. Az 1947-es, „kékcédulás” néven elhíresült választásokon a vezérelvük volt: „A kommunistáknak mindenüvé be kell hatolniuk!” A központ még azt is elrendelte, hogy tagjaiknak a legszigorúbb vallási egyesületek munkájában is részt kell venniük, kereszttapaságot vállalniuk, a szervezetek helyiségeiben a feszületet kitenniük, és időközönként csoportosan a templomba elmenniük.

Az iskolák államosítását sok korlátozó, megfélemlítő akció előzte meg: hadifogság, „malenkij robot”, népbíró-ság, az indokoltat messze meghaladó megtorlás a „háborús bűnösök” körében, kitelepítések, bélistázás, a jegyzők államosítása, a bírói függetlenség megszüntetése, az önszerveződő egyesületek, közösségek fölszámolása, az egyházi szolgálatban levők meghurcolása, a gazdák (köztük sok presbiter) megbélyegzése...

Amikor **Mindszenty József** került a katolikus egyház élére többször találkozott **Ravasz László** református püspökkel, aki így fogalmazta meg álláspontját: „Nem egyik vagy másik egyház ügyéről van szó, hanem arról, van-e Krisztus egyházának létjogosultsága ebben a világban, vagy nincs.” **Ravasz László** igyekezett jó kapcsolatot tartani az evangélikusokkal is, akiknek püspökét, **Ordass Lajost** nagyra becsülte. Azt írja róla az Emlékezéseimben, hogy „szava aranyfedezettel bír.”

Széles keresztyén egységfront azonban már nem jöhetett létre. Amikor ökumené formájában megjelent, akkor már nem az egyház létét veszélyeztető hatalommal szembeni ellenállást szolgálta, hanem éppen annak a szócsövévé vált.

Föltehetően a római katolikus egyház bizonyos fokú vatikáni védettsége, papjainak nehezebb zsarolhatósága, és szigorúbb egyházfegyelme miatt a támadások célpontja először a református egyház lett. A Dunamelléki Egyházkerület főgondnokát, **Lázár Andort**, (aki 1932-től 1938-ig igazságügy miniszter volt, lemondatták). He-

lyére a legtöbb szavazatot kapott **Kardos Jánost** nem engedték megválasztani, mert ügyvédként elvállalta az alaptalanul megvádolt **Ordass Lajos** evangélikus püspök védelmét. 1948. március 31-én **Veres Péter** és **Dobi István**, másnap **Bereczky Albert** és **Victor János** kereste föl **Ravasz Lászlót**, és felszólította (pártközi határozat alapján) a visszavonulásra.

Ordass Lajos

Miközben a hivatalos pártideológia az állam és az egyház szétválasztását hirdette, **Rákosi Mátyás** utasítására lett **Ravasz László** utóda **Bereczky Albert**, **Lázár Andoré** pedig az a **Kiss Roland** lett, aki rendszeresen jelentett megbízóinak. **Révész Imre** tiszántúli püspök székét az 1947-től beszervezett, és 1961-től párttag **Péter János** örökölte. A negyedik püspöktől, **Enyedy Andortól** pedig úgy szabadult meg, hogy a Tiszáninneni Egyházkerületet egyszerűen megszüntették. A zsinati választáson titkos szavazást követelő **Pap Béla** lelkipásztort a lakásáról elvitték. Előbb négy és fél évre ítélték, 56-ban rövid időre kiszabadult, 1957 augusztusában nyomtalanul eltűnt.

A református egyház nem rendelkezett nagybirtokkal. Az összes földbirtoka 53.280 kat. hold volt. Elősorban az ősi kollégiumok és iskolák fenntartását szolgálta, valamint az egyes gyülekezetek lelkészei, tanítói, kántorai és más egyházi alkalmazottak javadalmának kiegészítését. Ennek 99 %-át elvették, és az 1991. évi XXXII. ún. egyházi tulaj-

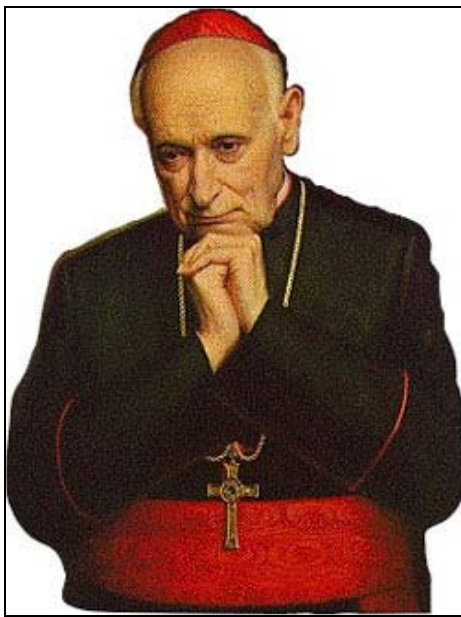
donrendezési törvény sem adta vizsza. Már 1945-ben súlyos anyagi gondokkal szembesült az egyház. Intézményeinek fenntartásához, pedagógusainak fizetéséhez banki és egyéb kölcsönök felvételére kényszerült. Az állam tudatosan feszítette is a húrt, hogy szembe fordíthassa a pedagógusokat a lelkészekkel, az egyháztagságot a vezetőikkel. Sugalmazva, hogy mennyivel biztosabbak lennének a működési feltételek és a fizetések állami intézményekben.

1947 tavaszán Ortutay Gyula miniszter vezetésével közoktatási szakbizottság alakult. Egyhangú megállapodásra jutottak a 8 osztályos általános iskola kiépítésében, a tankönyvkiadás egységesítésében és a fakultatív hitoktatás kérdésében. Rajk László belügyminiszter több alkalommal hangsúlyozta: „Ha bevezetjük a fakultatív hitoktatást, akkor az (egyházi) adófizetésre sem lehet kényszeríteni senkit.

A Magyarországi Református Egyház legfőbb törvényhozó szervének, a Zsinatnak a nyilatkozata egyértelmű: „Amikor valaki az egyháztagságot elvállalta, és gyermekét megkeresztelte, kötelezettséget vállalt gyermeke vallásos nevelésére.” A Debreceni Protestáns Lap pedig leszögezi: „az egyháztagság fakultatív, de attól kezdve, hogy ezt valaki önként választja, kötelező a vallásoktatás, az adózás és az egyházfegyelem.”

A református egyház hangja egybeolvadt a római katolikus és az evangélikus egyház tiltakozásával. Mindszenty József bíboros hercegprímás, esztergomi érsek nézetét felekezeti különbség nélkül ezek és ezek osztották: „Miféle haladást jelent, ha az ifjúság nem tudja a Tízparancsolatot, ha fogalma sem lesz a világ legelső könyvéről, a Szentírásról, ha nem ismeri a világtörténelem legkiemelkedőbb személyének, Jézus Krisztusnak az életét és tanítását, ha értelmetlenül áll a híres múzeumok bibliai képei előtt, mert nem tudja, hogy mit ábrázolnak, ha soha nem hall a tékozló fiúról... És pedagógiai szempontból miféle haladás lesz az, ha ahelyett, hogy a gyermeket és ifjút minden képességgel nevelnők, elmulasztjuk az egyik legfontosabb képességének, a lelkiismeretnek a kiművelését, mely nélkül pedig az ember az erkölcsi kérdésekben helyesen eligazodni nem tud.... Ha

válasz nélkül hagyjuk a gyermeki lélekben a nagy kérdéseket: Honnan a világ? Honnan az ember? Mi az ember célja?

Mindszenty József

Az országos megmozdulás, amely nem csupán nagyszámú tiltakozó levelet, táviratot jelentett, hanem néhány tüntetést és sztrájkot is, eredményes volt. A fakultatív hitoktatás bevezetésének a tervét egyelőre le kellett venni a napirendről, mert közeledtek a második országgyűlési választások, s azt a baloldal mindenáron meg akarta nyerni.

Az 1947-es úgynevezett „kékcédulás” választások „megnyerése” után újult erővel folytatódott a harc az egyházi iskolák ellen. Az első hároméves terv 1947. augusztus 1-én kezdődött. A Magyar Kommunista Párt kiadta a jelszót: „1948 a fordulat éve”, a pedagógiában a legfőbb igazodási pont a Szovjetunió, az iskolázás állami feladat, a tankönyvkiadást államosítani kell, s be kell fejezni a nevelők demokratikus átképzését. Erősíteni kell a népi kollégiumokat (ekkor már 160 NÉKOSZ - kollégium működött az országban, a párt legaktívabb támogatásával, a Belügyminisztérium felügyelete alatt (!), közel tízezer diákkal).

Javították az állami pedagógusok és az úttörővezetők fizetését, felszámoltak tanítóképzőket, saját kádereikkel „megerősítették” a pedagógus szakszervezeteket, igyekeztek ellátni a szegény sorsú gyermekeket ingyen tankönyvvel, és javítani a legelhanyagoltabb iskolák állapotán.

Bár az intézkedések között voltak

hasznosak is, a fő cél az egyházi iskolák ellehetetlenítése, valamint a pedagógusok, szülők és diákok megnyerése volt. Pénzzel, kedvezményekkel, ígérettel, hazugsággal, olykor megfélemlítéssel, zsarolással is.

Június 2-án és 3-án ülésezett a 29 fős Zsinati Tanács, amely a legfelső döntéshozó fórumnak, (az ekkor 114 fős) Zsinatnak kívánta a presbitériumokkal véleményeztetni a megállapodás tervezetét. Rövid időn belül 403 presbitérium küldte be a nyilatkozatát, de a figyelembe vételükre már nem kerülhetett sor, az idő elégtelensége miatt.

Kapóra jött a kormánynak, a Szabolcs megyei Pócspetriben, június 3-án este lezajlott tragédia. Az államosítás ellen tiltakozó tömeget két rendőr föl akarta oszlatni. Az egyik rendőr tisztázatlan körülmények között a saját puskájából halálos lövést kapott. A június 6-i lapokban megjelent belügyminisztériumi közlemény szerint a plébános felbujtására, a községi segédjegyző lőtte le a rendőrt. A rögtönítélő bíróság a segédjegyzőt halálra ítélte. Őt azonnal kivégezték, a plébános életfogytiglani börtönbüntetést kapott.

Ilyen előzmények után a Politikai Bizottság június 4-én úgy döntött, hogy az iskolák államosításáról szóló törvényt 15-én be kell nyújtani azzal, hogy a bizottság még aznap fejezze be róla a tárgyalást, és 16-án estig meg is kell szavazni a Parlamentben.

Június 5-én Slachta Margit levélben fordul képviselőtársaihoz: „A kormány és a pártok jól ismerik az iskolák kérdésében a nép akaratát, mégis hetek óta más sem történik, mint hogy megbízottak útján házi-agitációval és gyűlések keretében ügyeskedéssel, állásvesztés fenyegetésével kiereszokoljanak iratokat és aláírásokat, amelyek az államosítást sürgetik, holott ez teljesen ellentétben áll az aláírók nagy többségének akaratával.”...

Június 8-án került sor a kérdések rendezésére kiküldött kormánybizottság és a református egyház hivatalosan kiküldött bizottságának tárgyalására, amelynek során mindkét fél igyekezett a saját érdekeit érvényesíteni. Az egyház kéréseinek zömét elutasították vagy elodázták.

Folytatás a 4. oldalon

égígérő
gospel-kórus

égígérő gospel koncert

zenél a **Sovány Vigasz**

2007. október 28., 15.00
Bakonycsernye
Evangélikus Templom

mert **valaki** egyszer nekünk **egyet** ígért

Folytatás a 3. oldalról

A június 14-15-i ülésén a Zsinat széleskörű vitát követően határozatot hozott az állammal történő meg egyezésre. Az adott körülmények között kénytelen volt elfogadni. Kifejezte mély fájdalomát azért, hogy az egyházunkkal négy évszázadon át összeforrt iskoláink zömét el kell engednie. Igaz testvéri köszönetét és elismerését fejezte ki mindazoknak a tanítóknak, tanároknak, szülőknak, diákoknak és gyülekezeteknek, akik áldozatvállalásukkal és szolgálatukkal tartották fenn az iskolákat.

Az országgyűlés közoktatásügyi bizottsága június 15-én Andics Erzsébet elnökletével általánosságban és részleteiben az eredeti szövegezéssel fogadta el az iskolák államosításáról szóló törvényjavaslatot. Az ülésen a kormányt Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselte.

Az országgyűlés 1948. június 16-án, sürgősséggel tárgyalta az iskolák államosításáról szóló törvényt Nagy Imre és Molnár Imre elnökletével. 8 óra leforgása alatt, korlátozott számú hozzászólás engedélyezésével. Az ülést Bognár József (FKGP), a közoktatásügyi bizottság tagja, baloldali

politikus expozéja vezette be. Hat baloldali politikus hozzászólásban támogatta, Barankovics István (Demokrata Néppárt) és Slachta Margit (Keresztény Női Tábor) bátran szembe szállt vele. A parázshangulatú ülés (közbekiabálással, szövmegvonással, elnöki csengetéssel és viharcsengővel) különösen Slachta Margit felszólalásánál durvult el. Az elnök nem engedte neki végigmondani a határozati javaslatát, a javaslatot saját hatáskörében visszautasította, az elmondott részt a gyorsíró szövegéből törölte, és a naplóból kihagyatta. (Ennek a határozati javaslatnak a szövege nem található. Meg kell lennie valahol!)

Végül összesen 293-an szavaztak, 230-an igennel, 63-an nemmel. Amikor az elnök kihirdette a határozatot (az 1948. évi XXXIII. törvénycikk a nem állami iskolák állami kezelésbe vételéről), a kormánypárti képviselők felállva tapsolnak, a képviselők eléneklik a Himnuszt. Ortutay később így emlékezik vissza: „Egyedül egy öreg hölgy, Slachta Margit maradt ülve. Vékonyan, összeszorított szájjal – ez a Himnusz, hiába írta Kölcsey Ferenc, többé nem az ő himnusza.”

Az országgyűlés mentelmi bizottsága Farkas Mihály elnöklete alatt,

Marosán György előterjesztésében Slachta Margitot egy évre kizárta az országgyűlésből, „mert a magyar demokráciát és az országgyűlés szuverenitását súlyosan sértő határozati javaslatot olvasott fel. Ezen kívül nemzetgyalázó magatartást tanúsított, mert a Himnusz éneklése alatt ülte maradt.”

Ennek a korszaknak a kutatása nagyon nehéz. A dokumentumok egy része 1956-ban elégett, másik részét az 1989/90-es fordulatban megsemmisítették, a párttörténeti anyag egy szelete még nem nyilvános, egyes dokumentumok pedig a kor sajátosságának megfelelően meg sem születtek, mert sok esetben csak „leszóltak” telefonon, vagy vadászat közben „intézték el” az ügyeket.

A korszak szégyene, ha mártíriai vannak. Nem csak azokat tekintem mártíroknak, akiket kivégeztek vagy bebörtönöztek, hanem azokat is, akiket korlátoztak jogaikban, akik nem tanulhattak, dolgozhattak adottságaiknak és meggyőződésüknek megfelelően.

Adjá Isten, hogy soha többé ne legyenek mártírjaink.

Dr. Kálmán Attila

Halottak napjára

Ne nyugtalanodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben és higgyetek én bennem. Az én Atyám házában sok hajlék van, ha nem így volna, vajon mondtam-e volna nektek, hogy elmegyek helyet készíteni a számotokra? És ha majd elmentem és helyet készítettem nektek, ismét eljövök, és magam mellé veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ott legyetek ti is. Ahová pedig én megyek, oda tudjátok az utat.” Tamás erre így szólt hozzá: „Uram, nem tudjuk hová még: honnan tudnánk akkor az utat?” „Jézus így válaszolt:” Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához csakis énáltalam”. Jn. 14,1-6.

Ne legyen nyugtalan a szívünk, kér bennünket is Jézus kedves Testvérek. Biztat bennünket, hogy bízzuk az ő gondviselésére életünk. Szükségünk van erre a biztatásra, hiszen lelkünk mélyén telve vagyunk aggodalommal és félelemmel. Feszült világunkban vágyunk a békeesség után. Vágyunk a nyugalomra, a csendre. Napjaink peregnek, egyik hét a másik után és mi futunk, szaladunk az élet után. Nyugtalanul, hajszoltan, mindig sietve, időre, percre. Vajon Jézusnál keressük a megnyugvás lehetőségét, a békeességet, a derűt? Sokan máshol és mindig csalatkoznak. Hamis eszméket, illúziókat istenítenek. Mindig valami újat, mindig olyat, amit még más nem próbált, ami modernnek tűnik, de valójában üres és értéktelen.

Hagytokozunk bátran Isten gondviselésére. Ő az marad, aki mindig is volt. Az Isten Isten marad, az Atya megmarad Jézus Krisztus atyjának, aki mindig megmutatta szeretetét. Jézus a tanítványoknak i megmondja, ő eddig sem vezette őket félre, most is az igazságot mondja nekik. „Azén házamban sok hajlék van, ha nem úgy volna, elmondtam volna nektek”. Jézus nem az ismeretlenbe távozik, amikor meghal, amikor elhagyja a földi világot, haza megy az atyai házhoz. S az atyai házba magával viszi szeretett tanítványainak gondját. Így viseli szívén és hordozza a mi problémáinkat is. Láthatatlanul nyújtja felénk segítő kezét.

A napokban temetőket járva, előresietett szereteteinkre emlékezünk. Elénk táru a múlandóság, saját életünk végeessége. Érzések kavarnak bennünk, melyekre nem mindig leljük meg a helyes választ, mert egyedül vagyunk ezekkel

az érzéseinkkel. Így volt ezzel Tamás, Jézus tanítványa is, amikor megkérdezte Jézustól: Nem tudjuk hová més, honnan ismerhetnénk az utat? Vágyunk a megismerésre, tudni szeretnénk hova tart az életünk, mi vár ránk az elmúlás után. A választ és az utat annál a Jézusnál kell keresnünk, aki bejárta már ezt előttünk.

Magunk előtt láthatunk kanyargós emberi utakat, tévutakat is. Olyan emberi sorsokat, életeket, ahol azt érezhetjük valami megromlott, valami eltört. Talán mi magunk is éppen valamelyik útvesztőben veszteglünk. Lehet, hogy nem is látjuk a zsákutcát jelző táblát, csak élünk, bele a világba. Minden felelősség és előrelátás nélkül. Sokszor elcsábulunk és hallgatunk rossz útbaigazítók tanácsára. Mindenre inkább, mint Jézusra.

Jézus odaáll a tanítványai elé, és azt mondja: Én vagyok az Út. Rajtam, tanításomon, életem által lehet hazaérkezni az Istenhez. S ha a földön nem kapja meg az ember az igazságát, nála megteheti, mert Benne van az igazság. S ez elég kell, hogy legyen az embernek.

Elrontott életek. Életek, amelyek inkább élettelenességek, életek, amelyeknek nincsen íze, nincsen célja. Mert valamitől vagy valakitől megromlott. Sokszor mi magunk is vagyunk okai ennek a romlásnak. Szaladunk a vesztünkbe, megbántjuk a másikat úgy, hogy áthidalhatatlan szakadékok válnak közöttünk. Aztán nem tudjuk, hogy hol a folytatás. Van –e még híd, amin átkelhetnénk, van –e még szerető szív, akit szerethetnénk?

Jézus életének példájával üzeni: éljetelek úgy, mint én, éljetelek az én szeretetemben. A halálba néző Krisztus odaáll tanítványai elé, és Életnek nevezi magát. Az Atya által nyer örök életet, mert vállalja a kereszthordozás nehéz, kínokkal teli útját. A mi emberi szívünk a halál felé nézve is az életre tör, mert élni akar. Jézus utat mutat nekünk, s azoknak ígéri az örök életet, akik az övéhez hasonlóan tudják a kereszttüket hordozni. Ezen az úton, a kereszthordozása közben nem hagy magunkra. Mint szülő a gyermeke kezét, úgy fogja meg kezünket és mondja: út vagyok igazság és élet – jöjjetek én hozzám!

Szarka Éva

„Memento mori”

Sok évvel ezelőtt a házsongárdi temetőben jártam és találkoztam ezzel a mondattal egy sír boltozatán. Most - több évvel az erdélyi temetőben tett látogatásom után- vetem papírra mindazt, ami eszembe jut a halálról, halottak napjáról, az ilyentájt felöltöztetett, új ruhát kapó temetőről és hozzá kapcsolódóan sok egyébről.

Emlékeznünk kötelesség. Az elmúlásra is, az elköltözöttekre is. Ez az itt maradtak kötelessége. A hogyanban van különbség közöttünk. Van, aki csokorral kezében, van ki égő gyertyával, van ki virrasztással. Egyes afrikai törzsek vidám, zenés körtáncokkal, lakomával. A neves, nemrég elhunyt pszichológusunk férje sírjához kis asztalkát készíttetett, és halottak napján vitt ki a sírhoz ételt, italt és az arra járókat meghívta egy közös beszélgetésre, emlékezésre.

Elementek. Nyomot hagytak. Voltak köztük lángelekű forradalmárok, napi nyolc órában az asztalos pad mellett állók, matematika professzorok és mosónők, mozdonyvezetők, kiváló orvosok, a földeken napestig dolgozó földművesek, vagy éppen gyermekek fejlődését felügyelő tanítók. Édesanyák, édesapák, nagyszülők és gyermekek, kik azért jöttek e világra, hogy beteljesítsenek egy akaratot. Voltak, akik maradhattak volna még köztünk, hisz tragikus hirtelenséggel és számunkra érthetetlen gyorsasággal kellett búcsút inteniük. Voltak olyanok is, akik lelki békéjüket megtalálva mentek el.

Voltak, akikről könyvtárnyi irodalom maradt fent, és voltak olyanok is, akik valahol távol, jeltelen sírban - többedmagukkal eltemetve - nyugodnak békében.

Most még tükör által homályosan látunk. Nincs válasz minden miétre. Nem tudjuk, nem tudhatjuk bizonyos cselekedeteink minden mozgatóját.

Viszont kaptunk bizonyosságot. Az ige testé lett. Ki így, ki úgy próbálja artikulálni. Tibettől Rómáig a válaszok lehetnek eltérőek, de attól a lényeg még ugyanaz marad. Eljön az idő, mikor színről színre látunk, s bizonyosság lesz, amit most még homály fed. De addig is van teendők nem kevés. Hisz látjuk, a ma emberét sötét erők tartják fogva, céltalanul vergődik a köréje font hálóban, és közben egyre távolabb kerül embertársaitól, és önmagától is. Mephisto előtt nagy a sorban állás.

Jeles filozófusunk szerint: „szeretet nélkül az élet örület” / Hamvas Béla /. Ezt Müller Péter úgy pontosította, hogy szeretet nélkül az élet halál.

Az örömhír üzenete azonban világos, történelmi koroktól függetlenül hirdeti minden ember számára: Isten szeretet.

Molnár István

Fél év mérlege

Aranyszínű ruhában tündöklő erdeinkre lassan borongós felhőket öltöztet az október. Magasan gombolt felöltöm mögül, óvatos pillantással nézem a megfáradt fényű napot. Az alig volt röpke tavasz, a tikkasztó nyár és a csendes ősz utolsó lapszámunk óta eltelt félévben egyformán sok eseményt hozott. Elvégzett szolgálataink feletti hála, meg nem oldott gondjaink, kudarcaink feletti szomorúság egyformán bennem él. Eltelt eseményeinket sorra véve, rövid számvetésre hívom, mely reményeim szerint a jövőbe mutató irányt is kijelöli számunkra.

Konfirmációi ünnepeink során Bakonycsernyén 23, Súron 8 fiatal járult az oltárokhoz. Húsvéti istentiszteleti ünnepünket a MR 1 Kossuth Rádió is közvetítette. Április 15-én a Zirci Városi Vegyes Kórus, Kapitány Dénes orgonaművész közreműködé-

rését említtem meg. Isten gazdag áldását kérem a pályázatot író, táborozást - és az építkezéseket segítő Testvéreink önzetlen munkáiért.

Minden szép esemény elvégzett munka mellett a nyár kitüntető ajándéka mégis az a 12 ifjú pár volt, akik gyülekezetünk imádságos segítségét kérve, Isten áldásával indultak házasságukba. Az Úr által egybefűzött kötelék erősödni és növekedni kész, a

adott. Az iskolaévvvel párhuzamosan induló gyülekezeti munkát a segítségül kapott Növekedés című országos munkaterv használatával gazdagítjuk. Ifjúsági – és Bibliaórákon, valamint a tervezett adventi evangelizáció során. Szeptember 13-án püspöki vizitáció volt gyülekezetünkben. Ez a mindenre kiterjedő hivatalvizsgálat, a gyülekezeti lelki élet vizsgálatától kezdve az épületeink és anyakönyveink állapotán át, mindenre kiterjedt. A vizsgálat eredményeiről egy másik alkalommal szólunk.

Az Óvoda és ifjúsági központ című pályázatunk időközi jó eredményei, nem alaptalanul táplálták reményeiket.

sével együtt szolgált istentiszteletünkön. Az ifjúsági vezetőképző hétvégén 12 konfirmáció feletti fiatal tanult.

Óvodai dolgozókkal és családjaikkal a munkaév végén egy csendes hétvégét tölthettünk el Szigetmonostoron.

Nyári táboraink sorát egy-egy hetes sári honismereti és egy hetes sport tábor bővítették, 14-18 fiatal részvételével. A táborozáshoz való méltó körülményeket, pályázati úton tudtuk megvalósítani. Felújítási munkáink közül a bakonycsernyei támfal vakolását és a sári templomunk ablakainak cse-

Krisztusban való hitben és az egymás felé forduló szeretetben. Imádkozzunk érte is!

Az aranylő ősz nemcsak a forróság okozta szenvedésünkre hozott enyhülést, de az átlagosnál több izgalmat

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség munkatársai által megfogalmazott udvarias levél, mégis egy világot rendített meg bennem. „Sajnálattal közöljük, hogy az Önök által benyújtott projekt, a szakmai értékelési folyamat jelenlegi stádiumában betöltött helye szerint, a független szakmai értékelők által tett javaslat (15. hely), valamint az illetékes munkacsoport döntése (?) alapján, előre láthatóan nem kaphat támogatást...” (Az illetékes munkacsoport 41 programot támogatott. Sapienti sat.) A pályázatot viszont újra benyújthattuk. Meg is tettük ezt és újra meg fogjuk tenni. A történet sok tanulsága közül csak a reánk nézve legfontosabbat osztom meg Olvasóinkkal. Egyházunk ereje soha nem épületekben és programokban volt, hanem a Krisztusban bízó és rá hagyatkozó hívekben.

Benne bízva tervezzük tovább a jövőt, s ehhez a szolgálathoz keresünk újabb munkatársakat, hogy Krisztus által erősödjön meg és nőjön fel bennünk a lelki ember sokak örömeire.

Szarka István

2007. ÉVBEN KONFIRMÁLTAK BAKONYCSERNYÉN

Első sor: Lakatos Laura, Lénárt Tünde, Szarka Éva, Szarka István, Kovácsi Klaudia, Varga Livia, Molnár Csilla.
 Második sor: Kadlecik János, Tujner Gábor, Hullám Csaba, Molnár Tamás, Sinkovics Rebeka, Molnár Eszter, Zubó Viktória, Szok Petra, Mekota Nikolett, Pallagi Alexandra.
 Harmadik sor: Tujner Tamás, Boros László, Nocht Csaba, Hegedűs Máté, Kadlecik Dávid, Szok Máté, Bocskai Richárd, Borsuk Péter.

2007. ÉVBEN KONFIRMÁLTAK SÚRON

Bognár Zsófia, Molnár Réka, Varga Lucia, Kövesi Stella, Méhes Árpád, Forgács Dávid, Nyemcsék Dávid, Hullám Tamás, Szarka István

Betekintés óvodánk életébe

Az idei családi- és gyermeknapot 2007. június 26-án rendeztük meg Kisgyónban.

A család apraja-nagyja változatos programokon vehetett részt.

Programjaink:

- Lovaskocsikázás, lovaglás
- „Dudó” bohóc zenés műsora, arcfestés, lufi hajtogatás
- Csöppszínház előadása: Öreg halász és a tenger
- Bibliai vetélkedő
- Kürtöskalács, szalonnasütés
- Óriás légvár
- Foci a szabadban

„Dudó” bohóc zenés műsora

Óvodánk képviselőjében Simonfay Eszter ez év tavaszán az Országos Egyház szervezésében Bajorországba Ausburgba utazott, hogy felvegye a kapcsolatot a leendő testvéróvodánkkal.

Szeptember 27-én a német egyházi óvoda képviselői látogattak el Bakonycsernyére.

Evangelikus Egyházunk gyülekezeti termében vendégteltük meg őket. Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Kovács Józsefnének és Csernyin Sándornének a finom magyaros ízekért. Óvodánk vezetője köszöntötte a vendégeket, majd röviden ismertette intézményünk életét. Nyelvi nehézségeink ellenére is jó hangulatban telt az este. A Szlovák Nemzetiségi Házban szállásoltuk el barátainkat.

Köszönjük a Szlovák Kisebbségi Önkormányzatnak a lehetőséget.

Másnap délelőtt óvodánkat látogatták meg, néhány szülő segítségével megvendégteltük testvéróvodánk képviselőit. (Köszönet érte!) A szeretetvendégség közben tapasztalatokat cseréltünk, illetve a testvérkapcsolat jövőjéről beszélgettünk. A gyerekek örömmel fogadták az ajándékokat.

Hintón kocsikázva ismerkedhettek meg falunk szép környezetével. Majd tovább indultak Balatonföldvára, az Országos Evangelikus Egyház által szervezett Bajor-Magyar Találkozóra, ahol 4 napot tölthetett el esperesünk, óvodavezetőnk, kolléganőnk és német vendégeink.

2008. októberében találkozót (szakmai napot) szerveztünk Balatonszárszón az Evangelikus Oktatási Központban, ahol mindkét óvoda nevelőtestülete részt vesz.

Bajor vendégek óvodánkban

Társadalmi munkát szerveztünk óvodánk játszóudvarának biztonságosabbá tételéhez. Köszönetünket fejezzük ki minden kedves szülőnek, aki a segítségünkre volt.

Őszköszöntő

„Szellő, szellő, őszi szellő
honnnan hová szállsz?
Mit viszel magaddal,
s azzal mit csinálsz?

Vigyél egy levélkét,
rajta üzenet,
Kora reggel gyerekek,
Vásárfiát vegyetek!”

Rendhagyó módon szerveztük meg az idei tanévben őszköszöntő vásárunkat. Mi, óvodapedagógusok néptáncdal nyitottuk meg az őszi ünnepünket.

Az őszi dalok, dalos játékok, versek felelevenítése után a hagyományos sorverseny következett. A „gesztenye-nyeremények” kiosztása után megkezdődhetett az őszi vásár, ahol az óvoda dolgozói által készített termésfigurákat vásárolhatták meg a gyerekek.

E szép délelőtt tánczással zárult.

A reformáció előzményei a 12. századtól

Az alábbi tanulmányban a reformációt megelőző kor magyar vonatkozású emlékeit idézzük fel, különös tekintettel a Baranya megyei eseményekre. Az írást Varga B. Árpád bodajki református lelkésztestvérünknek köszönjük meg, aki egy rövid délvidéki szolgálat után a Bodajki Református Egyházközség hívására érkezett a szomszéd település híveinek pásztorolására. Isten hozta kedves feleségével együtt, áldott, eredményes szolgálatot kívánunk.

„Klasszikus földje hazánkban a kereszténységnek Baranya. A legenda szerint az első század végén pápává lett Kelemen Péter apostollal együtt 52-60 közt megjárván Pannóniát, a 80-ik év körül magánosan is hirdette a Dráva vidékein a Krisztus evangéliumát és Eszéken püspökséget alapított.”

Róm. 15,18-19: *„Mert semmi olyanról nem mernék beszélni, amit nem Krisztus tett általam a pogányok megtéréséért szóval és tettel, jelek és csodák erejével, a Lélek ereje által: úgyszólván Jeruzsálemtől kezdve egészen Illíriáig mindenfelé hirdettem a Krisztus evangéliumát.”*

Mielőtt a reformáció tiszta gondolata megérkezett volna hazánkba, egészen pontosan Baranyába, „egymásnak szállást készítve érkeztek bolgár bogumilok, bosnyák patarénusok, stájer waldensek, cseh husziták, vagyis a különböző balkáni és nyugati eretnekek”.

A balkáni eretnesség alapjait a 10. században élt Bogumil nevű bolgár pap rakta le. Ő a következőt tanította: csak a lélek isteni eredetű, a földi világ a sátnak zsinagógája. Bűnös dolognak nevezett minden adót és szolgáltatást, valamint a munkaadók hatalmát is. Bogumil tanításának bosnyák követőit nevezték (Milánó egyik negyedéről elnevezve - Pataria) patarénusoknak. Források arra utalnak, hogy a 12-13. század fordulóján Kalán pécsi püspök idején a Dráva-völgy Barcsig velük volt tele.

Időben a következők a flagellánsok (önostorozók). Ők nyitották meg a Nyugatról érkező eretnekek sorát, amely az olasz Perugiából indult, s az 1260-as évek elején már eljutottak hazánkba. Jellemzőjük volt az arcra húzott csuklya, lemeztelenített derék és a napi kétszeri önostorozás. A ferences szerzetesek és a politikai hatalom következtében gyakorlatilag eltűntek, „de itt maradt utánuk a nemzeti nyelvű éneklés gyakorlata és a veszélyes gondolat, hogy gyónás és bűnbocsánat nélkül lehet üdvözülni”.

„A patarénusok és a flagellánsok által elvetett magból egy évszázad alatt hatalmas fa növekedett. 1356-ban VI. Ince (1352-1362) arra inti I. Lajos királyt, hogy itthon számolja fel az eretnekséget, mert nem illik, hogy éppen az országában virágozzanak azok.”

A waldensek osztrák üldözés következtében érkeztek Baranyába. Közösségeik vezetői csizmadiák, fazekasok, kovácsok és szabók voltak. Bod Péter (1712-1769) egyháztörténész úgy tudta, hogy a waldensek

patrénus név alatt szerepeltek Magyarországon.

Husz János (1369-1415) követőit Baranyában eleinte wickliffitáknak nevezték. Az elnevezés az oxfordi professzor (1320-1384) Wickliff János nevéből jön, akinek 1376-ban megjelent könyvében a reformáció minden alaptételét megtaláljuk. „Követése a közép-európai értelmiség számára a modernséget, a nyugattal való lépéstartást jelentette.” Wickliff eszméi eljutottak a prágai egyetemre is, amely vonzotta a pécsi egyházmegye értelmiségét. A Pécsen 1367-ben alapított egyetemen a pápa nem engedte a teológiai fakultás fölállítását, pedig Nagy Lajos király (1340-1380) „Pécsen képzendő művelt lelkészekkel szerette volna felvenni a harcot az eretnekek ellen”. Első munkaterületük színhelyéről (1420 után) a zágrábi püspökmegye területéről, boszniai és szerémségi püspökmegye után a pécsi püspökmegyében találjuk őket. A husziták nemzeti nyelvükön énekeltek a zsoltárokat és olvasták a Szentírást. A római katolikus lelkészek egy része is bizakodva tekintett rájuk. Vonzotta őket a szabad tudományos vizsgálódás, a nőülés, valamint lehetőségét látták annak, hogy megszabaduljanak a fényűző és a korrupt főpapoktól. A XV. század második felétől mindez országos kérdés lett, de az már nem Baranya története...

Összefoglalásként kijelenthetjük, hogy a „13-15. században egymást követő és egymásba olvadó eretnek irányzatok készítették elő a talajt a 16. századi században bekövetkezett reformáció számára”.

„Humanisa püspökökből – Vitáz János (1400k.-1472), Janus Pannonius (1434-1474), Janus Pannonius (1434-1474) -, ferences szakírókból – Temesvári Pelbárt (1435-1504), Laskai Osvát (1440/50-1511) -, és az utóbbiak tanítványaiából – Kopácsy István, Siklósi Mihály, Sztárai Mihály (1496 v. 1500 - 1575) – álló, délvidéki születésű csoport vezet át bennünket a reformáció világába. A menetközben is csiszolódó eszmék befogadása és gyors elterjedése azonban elképzelhetetlen a ferencesek előkészítő munkája nélkül.”

A ferencesek közül elsőként Marchiai Jakabot kell megemlítenünk Henrik pécsi püspök (1420-1445) 1437-ben segítségül hívta az inkvizitor Marchiai Jakabot, aki a Szerémségben és Erdélyben sikeres harcot vívott az eretneggel szemben, ám a pécsi egyházmegye papságával nem bírt. Sőt, az egyházmegye főesperese egyházi átokkal sújtotta, papjai pedig elkergették.

Marchiai Jakab megítéléséhez ismernünk kell inkvizitori munkája mellett a „refomer” oldalát is. *„Ő teremtette újjá a ferences rend szigorúbb szertatásokat követő (obszerváns) ágát, hogy alkalmassá váljék mind a tömegek lelki gondozására, mindaz eretnekek visszaszorítására.”* Állandó résztvevői voltak a hazai szellemi mozgalmaknak. A 16. században tőlük várták a vallási és a politikai válság megoldását, az országban található eretnységek fölszámolását és a törökkel szembeni ellenállásra való lelki előkészítést.

Laskai Osvát szellemi munkája is meghatározó volt, főleg ami Sztárai és munkatársai arculatának formálására vonatkozik. Neve is mutatja, hogy Laskón született. 1497-ben a pesti ferences kolostor főnöke lett. Itt született meg két olyan munkája, amelyet a 15-16. század fordulóján élt fiatalok előszeretettel forgattak: az Üdvösség Szekere (Biga Salutis) és a Hit Gyöngye (Gemma Fidei). Írásaiban megfogalmazza, hogy a testhez hasonlóan a társadalomban is a fejnek alárendeltjei a tagok, és mindenkinek megvan a saját helye. A falvak és a mezővárosok tisztartóinak hatalomgyakorlását bestiálisnak bélyegzi. „A nemességről Lutherhez hasonlóan hirdeti, hogy a parasztokat jószágnak tekintik, mint a barmokat, holott szerinte nem a természet helyezte egyik embert a másik fölé, hanem a visszaélés bűne.” Aggodalommal szemléli az ország állapotát. A földesurakat a kemény bírálattal illeti, akik szolgálkival embertelenül bánnak. Azt írja, „hogy a dolgotól, éhségtől nyomorított nép szava elhallik az Úrhoz”. A papokról és a szerzetesekről azt írja, hogy durva katonák.

A különböző eretnek mozgalmak, ferences rendi papok, külföldi egyetemeket megjárt hittestvéreink megteremtették az alapját a reformációnak. Így érkezünk el a honi reformáció kezdetéhez.

Varga B. Árpád
bodajki kisegítő segédlelkész

Fölhasznált irodalom:

Földváry László

Szegedi Kis István élete s a Tisza-Duna mellékeinek reformációja Budapest 1894.

Adalékok a Dunamelléki Ev. Ref. Egyházkerület történetéhez Budapest 1898.

Keveházi László Sztárai Mihály

Teológiai Szemle 1975/291-298. oldal

„A kereszt igéjét hirdetni kezdtem” Sztárai élete és szolgálata Luther Kiadó Budapest 2005.

Kiss Z. Géza

A régi Vajszló 1244-1849 Pécs 1994.

Payr Sándor

A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület története I. Sopron 1924.

ALKALMAINK

Istentisztelet:

Minden vasárnap Súron 9.00-kor, Bakonycsernyén 10.30-kor. Minden hónap első vasárnapján úrvacsora.

Szórvány istentisztelet:

Minden hónap első vasárnapján: Bodajkon 15.00, Ácsteszéren 16.30-kor.
Minden hónap második vasárnapján Mecséren 15.00

Bibliaórák:

Hétfőn a Béke-telepen 16.30-kor

Csütörtökön a gyülekezeti házban 17.00-kor

Énekkari próbák:

Örömhír kórus: csütörtökön 18.00 órától

ÜNNEPI ALKALMAINK

Reformációi istentisztelet

Október 31-én Súron 9.00-kor; Bakonycsernyén 10.30-kor

Temetői szolgálatok:

November 01. Véhonyi temető 10.00 óra;

Súr evangélikus temető: 14.00;

Bakonycsernye köztemető: 15.00.

FELHÍVÁS

A Véhonyi Evangélikus Temető felmérése elkészült, a meglévő 400 sírhely közül ez idáig mintegy 90 került megváltásra. Nyomatékosan kérjük a meg nem váltott sírhelyek gondozóit, tegyenek eleget törvényi kötelezettségüknek és váltsák meg a sírhelyeket! A sírhelyek megváltása és az adatfelvételre a hivatalos pénztári órák alkalmával vagy előre egyeztetett időben egyházközségünk hivatalos helységében kerülhet sor (Bakonycsernye Dózsa u. 1. Tel.: 22/592-000). Hivatalos pénztári órák: a vasárnapi istentiszteletek előtt 9.45-től 10.30-ig, és az istentiszteletek után 11.30-tól 12.00-ig.

Egyházközségünk érvényben lévő 2005/5. határozata szerint, az egyes sírhely megváltásának összege 3000 Ft/25 év. A kettes sírhely megváltásának összege 6000 Ft/25 év.

A törvények értelmében a meg nem váltott sírhelyek elbontása a temetőt fenntartó és üzemeltető szervezet által elrendelhető.

Gyülekezet presbitériuma

Az „Élő Kövek” Alapítvány

Köszönetet mond mindazoknak, akik a 2005 évi személyi jövedelemadójuk 1%-át számunkra ajánlották fel.

A bevétel **575 280 Ft** volt.

Ebből:

- az Evangelikus hírlevél megjelenésére **60 000 Ft**-ot,
- a gyermekek és idősek karácsonyi csomagjainak vásárlására **60 989 Ft**-ot,
- számítógép és nyomtató vásárlására **285 036 Ft**-ot fordítottunk.
- A fennmaradó összeget további céljainkra tartalékoltuk.

Kérjük, hogy adójuk 1%-ával továbbra is támogassák alapítványunkat.

Adószámunk: 19097082-1-07

ANYAKÖNYVI HÍREK

A KERESZTSEG SZENTSÉGÉBEN

RÉSZESÜLTEK:

- ✠ Fister Luca, Fister László és Dreska Éva
- ✠ Hatvani András, Hatvani László és Szabó Andrea
- ✠ Fidrich Viktória, Fidrich Zoltán és Csernyin Judit
- ✠ Boda Evelin Nikolett, Boda István és Bácsi Rita
- ✠ Nyevrikel Attila Dávid, Nyevrikel Attila és Hatvani Eszter
- ✠ Kovács Szimonetta, Kovács János és Farkas Anett
- ✠ Tóth Katica Anna, Tóth Tamás és Böhm Mária
- ✠ Szvitek Barnabás, Szvitek Barnabás és Varga Mónika
- ✠ Haga Bálint, Haga Kálmán és Bátai Ágota.
- ✠ Góger Regina Góger Béla és Pakk Csilla (Súr) gyermeke

HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK:

- ♥ Balogh Tibor Pfeifer Krisztina Éva
- ♥ Nyevrikel Rajmund Plank Éva
- ♥ Tóth Zsolt Vass Anita
- ♥ Ifj. Csernyin Sándor Rencz Zsuzsanna Rozália
- ♥ Ruzsinszky Zoltán Dénes Katalin
- ♥ Cseh Péter Szolga Andrea
- ♥ Tégyi Ervin Gyuris Anita
- ♥ Link Attila Sümegi Judit
- ♥ Reinhardt Gábor Letenyey Zsófia
- ♥ Dezső Gábor Fábrián Judit
- ♥ Ifj. Sógorka Miklós és Klupács Éva

A FELTÁMADÁS REMÉNYSÉGÉBEN KÍSÉRTÜK UTOLSÓ FÖLDI ÚTJÁRA:

- † Szok Pálné 75
- † Brózik Gyula 83
- † Nyevrikel Jánosné 80
- † Kadlecsik Istvánné 69
- † Pál Károlyné 85
- † Mogyorósi Ferencné 78
- † Rakovics Mihályné 75
- † Boros Józsefné 87
- † Piller László 50
- † Hullan István 66
- † Boros Mihályné 87
- † Boros Istvánné 66
- † Nohta József 71
- † Kadlecsik Józsefné 76
- † Varsányi Pál 83
- † Hullám István 76 (Súr)
- † Sárközi Gyuláné 78 (Súr)
- † Báles István testvérünket 75 éves korában.

Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg, mert megnyugosznak fáradozásaikból, és cselekedeteik követik őket

A Bakonycsernyei Evangélikus

Egyházközség kiadványa

Bakonycsernye Dózsa Gy. u. 1.

Tel: 22/592-000

Email: istvan.szarka@lutheran.hu

Felelős kiadó: Szarka István lelkész

Számítógépes szerkesztés:

Csernyin Sándor

Email: csornyin@freemail.hu

Web cím: <http://bakonycsernye.lutheran.hu>